

การวิจัยสถาบัน

รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การวิจัยสถาบัน (*Institutional Research*)

- เป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบลักษณะหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา หรือเพื่อพัฒนางานของหน่วยงานหรือองค์กร ในระยะแรกมีการกล่าวถึงงานวิจัยประเภทนี้ในสถาบันอุดมศึกษา
- เป็นการวิจัยที่เน้นการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในกระบวนการบริหารงานของสถาบัน

การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา หรือความต้องการจำเป็น

- เน้นวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาเร่งด่วนขององค์กร
- ต้องระวังในเรื่องการเผยแพร่ในวงกว้าง
- การเผยแพร่อาจมีผลกระทบเชิงลบต่อองค์กรหรือต่อกลุ่มลูกค้าขององค์กร

การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมต่าง ๆ

- เป็นการหาแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางาน
- การเผยแพร่งานวิจัย จะเกิดประโยชน์แก่องค์กรอื่น ๆ ด้วย
- ยกเว้นในกรณีที่เป็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลขององค์กร ไม่ควรเผยแพร่ในวงกว้าง

การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ

- เป็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นในขั้นของการวางแผน
- ใช้เพื่อการตัดสินใจเป็นการเฉพาะขององค์กร

การวิจัย ประเมิน ความก้าวหน้าของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ

- เป็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นในขณะที่นโยบาย
แผนงาน หรือโครงการใด ๆ ได้ถูกนำไป
ปฏิบัติ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการ
- ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่ในวงกว้าง

การวิจัย ประเมินสรุปผลการ ดำเนินงาน การติดตามผล และ ประเมินผลกระทบต่าง ๆ

- เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นเมื่อองค์กร ได้ดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ จนเสร็จสิ้นระยะสำคัญ ๆ
- เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะขยายขอบข่ายการดำเนินงานในวงกว้างมากขึ้น หรือจะยุติการดำเนินงาน

หัวข้อการวิจัยสถาบัน

- กำหนดในแต่ละปีงบประมาณ โดยทีมผู้บริหาร
- เน้นตอบคำถามด้านการบริหาร ได้แก่ การประเมินสภาพปัจจุบัน/ปัญหา ความเหมาะสมของโครงการ ติดตามความก้าวหน้าของโครงการ สรุปผลและประเมินผลกระทบต่าง ๆ
- ไม่เน้นการเผยแพร่ในวงกว้าง
- การวิจัยเพื่อพัฒนางาน (R2R) สามารถขอรับทุนได้จากฝ่ายวิจัย

นักวิจัย

- บุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นักศึกษา ภายใต้การควบคุมของอาจารย์
- สามารถปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่งานนโยบายและแผนเตรียมไว้

ระยะเวลาการวิจัย

- ควรเสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณเดียวกัน
- ระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 3-6 เดือน

คำถามและข้อเสนอแนะ

Outline

1. การวิจัยสถาบันคืออะไร
2. บทบาทและความสำคัญของวิจัยสถาบันต่อสถาบันอุดมศึกษา
3. ประวัติการวิจัยสถาบัน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยสถาบัน
5. ลักษณะงานวิจัยสถาบัน
6. หลักการทั่วไปของการวิจัยสถาบัน
7. ภาระงานของวิจัยสถาบัน
8. ขอบเขตของการวิจัยสถาบัน
9. บทบาทของการวิจัยสถาบันในมุมมองของการประกันคุณภาพ
10. ตัวอย่างประเด็นคำถามที่ได้มีการนำมาศึกษาหาคำตอบโดยวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบันคืออะไร

การวิจัยสถาบัน (Institutional Research, Administrative Research, Operational) เป็น การวิจัยประเภทหนึ่งมุ่งศึกษาและวิเคราะห์อย่างมีระบบเกี่ยวกับการดำเนินงาน สภาพแวดล้อมของปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถาบันของตนเอง จึงจัดได้ว่าวิจัยสถาบันเป็นการศึกษาวิจัยตนเอง (Self Study) เพื่อประโยชน์ในการจัดหาข้อมูลหรือข้อค้นพบ สารสนเทศที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานไปพัฒนาสถาบัน ทำให้รู้ว่าศักยภาพของสถาบันอยู่ตรงไหน มีจุดแข็งอะไรที่ควรส่งเสริม จุดอ่อนอะไรที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ทำให้ได้แนวทางในการตัดสินใจ สนับสนุนการวางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ต่อไปในอนาคต แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการ ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเป็นสารสนเทศ จึงกล่าว ได้ว่าการวิจัยสถาบันเป็นศาสตร์การบริหารและการปฏิรูปการศึกษา ที่ทุกสถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดเป็นภารกิจหลักที่สำคัญนำไปสู่การประกัน คุณภาพ การศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

การดำเนินการวิจัยสถาบันใช้หลักการวิจัย (กระบวนการวิจัย) มีการเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่มีความเหมาะสม มีการดำเนินการวิจัยอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับคำถามการวิจัย จุดสำคัญที่ควรเน้นคือข้อมูลจะต้องทันสมัย (update) และตรงเวลา แต่หากมีข้อจำกัดหรือลักษณะเฉพาะอย่างมีเงื่อนไขต้องแสดงให้เห็นตรวจสอบได้ ซึ่งได้แก่ ระบบการจัดการ

สารสนเทศ (Management Information System : MIS) และการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) จึงทำให้
วิจัยสถาบันไม่เน้นการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นศาสตร์ ดังนั้นคุณภาพของการวิจัยจึงพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ความ
ตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึงความถูกต้องในการสรุปว่าความแทรกแซงหรือ x (ตัวแปรอิสระ) ทำให้เกิด y จริง
ไม่ใช่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ หรืออีกความหมายหนึ่งก็คือ ความถูกต้องในการสรุปผลจากงานวิจัย และความตรงภายนอก
(External Validity) หมายถึงการที่ผลของงานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ ได้ มิได้เจาะจงเฉพาะใน
ตัวอย่างของงานวิจัย หรือในสถานที่ที่มีการทำงานวิจัยนั้นเพียงอย่างเดียว และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (Utility)

ทั้งนี้ขอบเขตของงานวิจัยขึ้นกับลักษณะ หน้าที่ โครงสร้างของงานที่ผู้วิจัยรับผิดชอบหรือปัญหาที่ต้องการ
คำตอบภายในสถาบัน ซึ่งควรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของสถาบัน โดยผู้วิจัยเป็นบุคคลภายใน
สถาบันที่ต้องการนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาหรือ พัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพภายในสถาบัน และอาจเป็นกรณีศึกษา
สำหรับสถาบันที่สนใจหรือมีบริบทที่ใกล้เคียงกันได้ นอกจากนี้ยังทำให้งานวิจัยสถาบันนั้นเกิดคุณค่าได้เมื่อสถาบันนั้นมี
หน่วยงานวิจัยสถาบันโดยตรง ที่มีการประเมินประสิทธิภาพในการรายงาน วิเคราะห์ข้อมูล และมีการเผยแพร่ผลการ
วิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

บทบาทและความสำคัญของวิจัยสถาบันต่อสถาบันอุดมศึกษา

วิจัยสถาบันเป็นวิจัยที่อาจพบว่ามีขั้นตอนการนำเสนอโครงสร้างอย่างรวดเร็ว ซึ่งแตกต่างไปจากงานวิจัยที่สร้างองค์
ความรู้ใหม่ ผู้วิจัยอาจทำเพียงคนเดียวหรือเป็นทีมคณะวิจัยก็ได้ ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ (อาจจะไม่เกิน 4-6 เดือน) เพราะ
ต้องการผลการศึกษาและวิเคราะห์อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อความต้องการสารสนเทศในแต่ละเรื่อง ดังนั้นบทบาทและ
ความสำคัญของงานวิจัยสถาบันจึงสามารถแยกเป็นประเด็นเป็นข้อๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพครบถ้วนและมีส่วนสำคัญของการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อรองรับ
การประเมินภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา : สมศ., สถาบันพัฒนาและรับรอง
โรงพยาบาล : พรพ.)
2. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบว่า สถาบันได้ดำเนินการตามบทบาท พันธกิจ นโยบาย ภาระหน้าที่
หรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อให้ได้ข้อค้นพบแล้วนำมาวางแผนเพื่อการพัฒนา กำหนดเป็นนโยบายและการตัดสินใจ
4. เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนา ปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
5. เพื่อให้สถาบันรู้ศักยภาพและจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง ตลอดจนชี้ให้เห็นผลลัพธ์/ผลกระทบของงานด้าน
ต่างๆ
6. เพื่อให้ได้สารสนเทศที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ นำไปสู่ความเป็นเลิศให้กับสถาบันและเป็นประโยชน์สำหรับ
การพัฒนาสถาบัน

7. การวิจัยสถาบันเป็นกระบวนการสร้างระบบงานบริหารและวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตรวจสอบตนเองและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง(Continuous self improvement)

8. การวิจัยสถาบันเป็นเครื่องมือบริหารที่สนับสนุนการตัดสินใจ (Decision making) และการบริหารการศึกษา (educational management)

9. การวิจัยสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์กรที่เรียกว่า Organization development

ประวัติการวิจัยสถาบัน

ผู้ที่จุดประกายการวิจัยสถาบันคือ Professor W.H. Cowley แห่ง Stanford University ที่ได้รับแนวความคิดจากข้อค้นพบของ Yale University ในค.ศ. 1701 และในค.ศ. 1820 ได้นำแนวความคิดนี้เสนอต่อที่ประชุมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ Harvard University ซึ่งได้รับการยอมรับกันเป็นอย่างดี จึงก่อให้เกิดมีการวิจัยในขั้นพื้นฐานในสถาบัน เพื่อการติดตามผลการดำเนินงาน ในระยะสั้นๆ โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในสถาบันเดียวกันนั้น จึงเรียกว่าวิจัยตนเอง (Self Study) และได้มีการทำวิจัยในลักษณะนี้อย่างแพร่หลาย และได้มีการจัดตั้ง สมาคมการวิจัยสถาบัน(Institutional Research Association) ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1974 สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง “สถาบันวิจัย” ขึ้นเป็นครั้งแรกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2541 โดยมีหน้าที่ 3 ประการคือ

1. รวบรวมข้อมูลที่เป็นสำหรัการวางแผนพัฒนาและการบริหารมหาวิทยาลัย
2. ทำการวิจัยตามความต้องการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการทำวิจัยอื่นๆ ที่เป็นไปตามภาระหน้าที่ประจำปกติ
3. ทำการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยสถาบัน

ธรรมชาติของการวิจัยสถาบันควรมีแนวความคิดหรือปรัชญาในการวิจัยดังนี้

1. เป็นการวิจัยในหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งแตกต่างจากการวิจัยทั่วไป
2. เป็นการวิจัยตามขอบเขต ลักษณะ หน้าที่ หรือ โครงสร้างของงานที่รับผิดชอบ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรหรือสถาบันนั้นๆ
3. เป็นการวิจัยทั้งปัญหาเฉพาะหน้าที่หรือการที่จะวางนโยบายหรือแผนระยะยาวของสถาบัน
4. ผลงานการวิจัยสถาบัน จะต้องนำมาแก้ไขปัญหาหรือกำหนดนโยบายหรือพัฒนาองค์กรหรือสถาบันนั้นๆเท่านั้น แต่อาจนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยสถาบันอื่นๆ ได้
5. คณะผู้วิจัยเป็นนักวิจัย หรือ นักวิชาการ ที่สังกัดอยู่ภายในหน่วยงานหรือสถาบันนั้นๆ (เว้นแต่จะมีที่ปรึกษาจากภายนอกร่วมด้วยก็ได้)
6. แนวคิดหรือเป้าหมายหลักของการวิจัยสถาบันก็คือ เพื่อให้บริหารนำข้อมูลหรือข้อค้นพบต่างๆ จากการวิจัยไป

ใช้ประกอบในการแก้ปัญหา กำหนดนโยบายพัฒนาสถาบัน หรือตัดสินใจในภาวะการณ์ที่ซับซ้อน เป็นต้น

ลักษณะงานวิจัยสถาบัน

การดำเนินการสลับกัน ระหว่างการทำงานของกระบวนการต่อไปนี้

1. การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือ R&D คือ การวิจัยที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมที่เป็นทางเลือกใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพงาน โดยผลลัพธ์ของการวิจัยจะปรากฏให้เห็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ประเภทสื่อ / ชิ้นงาน (Material) และประเภทแบบหรือวิธีการทำงาน (Procedure / Process)

2. การพัฒนาและวิจัย (Development & Research) หรือ D&R คือ การพัฒนามากกว่าวิจัย โดยถือว่า การวิจัยเป็นเพียงส่วนน้อย

หลักการทั่วไปของการวิจัยสถาบัน

1. ใช้ระยะเวลาสั้น หวังผลเร็วเพราะต้องการใช้ข้อมูล อาจจะไม่เกิน 6 เดือน
2. ขั้นตอนการนำเสนอโครงร่างต้องรวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนมาก อาจเขียนโครงการประมาณ 1-2 แผ่น รวมถึงขั้นตอน การพิจารณา/อนุมัติด้วย
3. งบประมาณต้องอนุมัติเร็ว และเพียงพอ
4. ผู้ทำการวิจัยสถาบันต้องได้รับการลดภาระงานสอนลง เพราะการดำเนินการอาจจะไม่ทันกับระยะเวลาที่กำหนด และอาจส่งผลกระทบต่อข้อมูลที่จะใช้ประโยชน์
5. นักวิจัยอาจวิจัยเดี่ยวหรือเป็นทีมคณะวิจัยก็ได้
6. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และคนต้องพร้อมด้วย

ภาระงานของวิจัยสถาบัน

1. มีการจัดทำสารสนเทศ เพื่อการวางแผนและพัฒนาศึกษาสถาบันอุดมศึกษา
2. มีการทำเอกสารบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ให้กับบุคคล หน่วยงาน องค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของเอกสารและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์
3. ดำเนินการวิจัยสถาบัน เพื่อวางแผนและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา

4. จัดทำเอกสารเผยแพร่ สารสนเทศ และผลงานการวิจัยสถาบัน
5. จัดบริการให้คำปรึกษาและคำแนะนำการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศและผลงานการวิจัยสถาบันแก่ผู้มาขอใช้บริการทั้งภายใน และภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัยสถาบัน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบบริหารงานอุดมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Center for Higher Education Management System (NCHEMS) ได้ให้แนวคิดในการทำวิจัยสถาบันเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในสถาบันไว้ใน 5 องค์ประกอบคือ

1. โครงการวิจัยสถาบันด้านนิสิต/นักศึกษา (Student)

ข้อมูลด้านนิสิต/นักศึกษา ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญในการบริหารและการตัดสินใจเพราะถ้าสถาบันอุดมศึกษาไม่มีนิสิต/นักศึกษาสถาบันนั้นก็อยู่ไม่ได้ ฉะนั้น สถาบันก็ต้องให้ความสำคัญต่อนิสิต/นักศึกษาในด้าน

- ข้อมูลพื้นฐานหรือภูมิหลัง
 - ข้อมูลการเข้าเรียน, การลาออก
 - ความคาดหวังของนิสิต/นักศึกษา
 - ความพึงพอใจ/ทัศนคติที่มีต่อสถาบันหรือรูปแบบการเรียนการสอน
- หรือความต้องการของหน่วยงานที่ใช้บัณฑิตเป็นต้น

2. โครงการวิจัยสถาบันด้านบุคลากร (Staff)

ในแต่ละสถาบันบุคลากรนั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะในอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีคุณภาพและศักยภาพสูง เพื่อผลิตบัณฑิตและให้เป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรทำวิจัยในด้าน

- ข้อมูล จำนวนคณาจารย์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การวิจัยความถนัดหรือความสนใจ หรือการคาดคะเนความสูญเสียอาจารย์เนื่องจากการเกษียณอายุหรือสมองไหล
- ข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
- ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาความรู้ ความก้าวหน้า
- ข้อมูลด้านค่าตอบแทน เงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการอื่นๆ
- ข้อมูลด้านขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดีต่อสถาบัน

3. โครงการวิจัยสถาบันด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษา (Program)

หลักสูตรแต่ละวิชานั้นมีความสำคัญมากต่อการเรียน การสอน บางสถาบันอุดมศึกษาไม่มีการนิย

การเปลี่ยนแปลง ทำให้หลักสูตรล้าสมัย ดังนั้น จึงควรทำวิจัยเพื่อหาข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรการเรียน การสอน ให้ทันสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น

- ข้อมูลหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรรวมทั้งความเหมาะสมของหลักสูตรในปัจจุบัน และข้อมูลแนวโน้มที่จะเปิดหลักสูตรเพิ่มในอนาคต

- ข้อมูลจำนวนสถิติที่ลงทะเบียนในแต่ละ โปรแกรม จำนวนผู้ลงทะเบียนและจำนวนที่สำเร็จการศึกษา

- จำนวนห้องเรียน จำนวนชั่วโมงการทำงานของอาจารย์ต่อสัปดาห์และภาระงาน

- ข้อมูลความพอใจ ทักษะ และความต้องการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการเรียนแต่ละ โปรแกรม

- ข้อมูลกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- ข้อมูลทิศทางในการพัฒนา/ผลิตบัณฑิต/รูปแบบการผลิตบัณฑิต ฯลฯ

4. โครงการวิจัยด้านการเงิน/งบประมาณ (Finance)

เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน จึงควรมีข้อมูลในด้านนี้ไว้ เพื่อการตัดสินใจว่าจะขยายหรือคงไว้ หรือยุบเลิก หรือเปลี่ยนแปลงจึงควรทำวิจัยในด้าน

- ศึกษาวิเคราะห์งบประมาณค่าใช้จ่ายในอดีต-ปัจจุบัน

- แหล่งเงินทุน/รายได้/การหาทุน/รายจ่าย

- การคาดคะเนงบประมาณ

- วิธีการบริหารและดำเนินด้านงบประมาณ งบดุล งบลงทุนและค่าใช้จ่ายของนิสิต/

นักศึกษา (Unit cost)

5. โครงการวิจัยสถาบันด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility)

ปัจจุบันอาคารและสถานที่นับว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ดังนั้น อาคาร สถานที่และอุปกรณ์การศึกษาทั้ง 3 ประเภทจึงควรทำวิจัยว่ามีครบถ้วน พอเพียงหรือไม่ คุ้ม เช่นการใช้ที่ดิน ประโยชน์ของห้องเรียนหรือพื้นที่ต่างๆ ในแต่ละอาคาร รวมทั้งสถานที่ตั้งและสภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งภายใน และภายนอกสถาบัน

อนึ่ง สภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษา มีภารกิจที่เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม อาทิบุคลากรเพิ่มขึ้น เปิดสาขาเพิ่มขึ้น ขอบข่ายของข้อมูลที่สถาบันต้องเตรียมการเพื่อวางแผนจะต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่นอีก เช่น

- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

- การบริหารจัดการ

- การวิจัยและผลิตผลงานทางวิชาการ

- การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน
- การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

บทบาทของการวิจัยสถาบัน (ในมุมมองของการประกันคุณภาพ)

1. ช่วยสร้างชุดของข้อมูลหลักฐานที่หลากหลายและน่าเชื่อถือให้แก่งานประกันคุณภาพ
2. ช่วยชี้ให้เห็นผลลัพธ์ / ผลกระทบของงานด้านต่างๆ
3. ช่วยสร้างระบบงานบริหารและวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตรวจสอบตนเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ตัวอย่างประเด็นคำถามที่ได้มีการนำมาศึกษาหาคำตอบโดยวิจัยสถาบัน

1. ด้านนักศึกษา

- จำนวนคุณลักษณะหรือภูมิหลังของผู้เรียน
- FTES จำนวนนักศึกษาเต็มเวลา
- ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา
- ระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ
- สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษา
- การสำเร็จการศึกษา
- สภาวะการทำงานของบัณฑิต เงินเดือน และปัญหาในการทำงานของบัณฑิต
- ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่บัณฑิตเข้าทำงาน
- กิจกรรมสนับสนุนการศึกษาช่วงที่เป็นนักศึกษา
- ความพึงพอใจ-ความคาดหวัง-ความต้องการ-ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องต่างๆ

2. ด้านบุคลากร

- ข้อมูล จำนวนคณาจารย์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การวิจัย ความถนัดหรือความสนใจ
- ความต้องการพัฒนาความรู้ ความก้าวหน้า
- สภาพความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
- เงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าจ้าง และสวัสดิการอื่นๆ
- การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ
- ความสามารถในการวิจัยของอาจารย์
- การประเมินผลการสอน

- การประเมินผลประสิทธิภาพของผู้สอน
- ข้อมูลด้านขวัญกำลังใจ ความจงรักภักดีต่อสถาบัน

3. ด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษา

- ข้อมูลหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตร รวมทั้งความเหมาะสมของหลักสูตรในปัจจุบัน
- ทิศทางการพัฒนา / ผลิตภัณฑ์/รูปแบบการผลิตบัณฑิต
- ข้อมูลความพอใจ ทักษะและความต้องการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการเรียนแต่ละโปรแกรม

- คุณภาพบัณฑิต
- อัตราการสำเร็จการศึกษา
- ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต
- การลาออกกลางคัน
- การประเมินหลักสูตร

4. ด้านบริการวิชาการแก่ชุมชน (รักษาพยาบาล)

- ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- อัตราการติดเชื้อ
- อัตราการเกิด Drug error
- อัตราการครองเตียง
- อัตราการ Re-admit
- เวลาที่ผู้ป่วยใช้ต่อ 1 visit ของ OPD

5. ด้านบริหารจัดการ

- ขั้นตอนและเวลาที่ใช้ในกระบวนการงาน 1 เรื่อง เช่น การจัดซื้อวัสดุ การคืนเอกสารย้อนหลัง การขอเลือดในห้องผ่าตัด
- การเปลี่ยนระบบจัดเก็บเอกสารเป็นระบบ electronic

สรุป

วิจัย สถาบันเป็นงานวิจัยที่บุคลากรภายในองค์กรใช้ประโยชน์ในการศึกษาตนเอง เพื่อตอบคำถามทางการบริหารจัดการภายในองค์กรของตนเองให้ได้ ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจ ทั้งนี้การดำเนินการวิจัยควรทำอย่างต่อเนื่องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ไม่ใช่ทำแล้วเก็บไว้บนหิ้ง

เอกสารอ้างอิง

1. **Website สำนักวิจัยสถาบันและประเมินผล** (Institutional Research and Evaluation Office)
http://ireo.bu.ac.th/1html_81.html
2. **ผศ.ขนิษฐา ชัยรัตน์วารรณ.** “วิจัยสถาบันคืออะไร ทำไปทำไม” <http://blog.spu.ac.th/research/2008/03/05/entry-1>
3. **รศ.ดร.เขาวดี วิบูลย์ศรี.** “การวิจัยสถาบัน แนวคิดพื้นฐาน” เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ 3 ธันวาคม 2543
4. **เจนศิริ จันทร์ศิริ.** “อะไรคือวิจัยสถาบันและมีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาอย่างไร,” จดหมายข่าว.
สถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ, (อค์สำเนา).
5. **ธเนศ ต่วนชะเอม.** “มโนทัศน์และกระบวนการวิจัยสถาบัน,” จดหมายข่าววิจัยมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 : มีนาคม - เมษายน 2544.
6. **พายัพ, มหาวิทยาลัย.** มาตรฐานการศึกษาการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา http://qao.payap.ac.th/document/8_standard_practice.doc.
7. **วิจัยสถาบันและพัฒนาอุดมศึกษา, สมาคม.** เอกสารสรุปการสัมมนาวิชาการประจำปี 2544 เรื่อง “การวิจัยสถาบันกับการปฏิรูปการเรียนรู้”. กรุงเทพฯ : สมบูรณ์การพิมพ์, 2544.

การเขียนโครงร่างงานวิจัย

การทำวิจัยสถาบันก็มีขั้นตอนเช่นเดียวกับการทำวิจัยทั่วไป แต่ต่างกันที่ไม่เน้นกระบวนการวิจัย (Methodology) มากเกินไป เน้นเป้าหมายและผลลัพธ์เป็นสำคัญ เป็น โครงการที่ไม่ใหญ่มาก สามารถทำเสร็จในเวลาไม่เกิน 6 เดือน ใช้เงินทุนไม่มาก

โครงร่างงานวิจัย ประกอบด้วย

1. หัวข้อหรือชื่อเรื่องงานวิจัย ต้องอยู่ในขอบข่ายของการวิจัยสถาบัน
2. หลักการและเหตุผล อธิบายสั้นๆถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องทำวิจัย
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุวัตถุประสงค์หลัก และรอง (ถ้ามี)
4. ขอบเขตงานวิจัย ให้ระบุขอบเขตของการวิจัยที่จะทำให้ชัดเจนว่าจะทำแค่ไหน ครอบคลุมถึงอะไรบ้าง
5. ระเบียบวิธีวิจัย
 - a. ประเภทของงานวิจัย เป็นเชิงพรรณนา (Descriptive study) หรือเชิงเปรียบเทียบ (Comparative study)
 - b. กลุ่มตัวอย่าง ระบุกลุ่มตัวอย่าง
 - c. เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถาม หรือรวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด
 - d. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระบุช่วงเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
 - e. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - i. กรณีเป็น Descriptive study รายงานเป็น ร้อยละ หรือ $\text{mean} \pm \text{SD}$
 - ii. กรณีเป็น Comparative study
 1. ข้อมูลเป็น continuous data ใช้ Student-t test หรือ Mann-Whitney U test
 2. ข้อมูลเป็น categorical data ใช้ chi-square test
 - f. แบบรวบรวมข้อมูล
6. การเสนอโครงการเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยทั่วไป
โครงการวิจัยสถาบันไม่ต้องยื่นขอการพิจารณา ยกเว้น โครงการที่ตั้งใจจะตีพิมพ์ในวารสารและจะใช้ประกอบการยื่นขอกำหนดเดือนตำแหน่งต่างๆครุวัชรยื่นขอ ซึ่งโครงการประเภทนี้มักจะได้รับการพิจารณาอนุมัติโดยใช้เวลาไม่มาก

การเขียนรายงานการทำวิจัยสถาบัน เขียนเป็นรายงานสั้นๆ กระชับ ได้ใจความ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. หัวข้อหรือชื่อเรื่องงานวิจัย
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. ขอบเขตงานวิจัย
5. ระเบียบวิธีวิจัย
 - a. ประเภทของงานวิจัย
 - b. กลุ่มตัวอย่าง
 - c. เครื่องมือวิจัย
 - d. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - e. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - f. สรุปผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน เป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยสถาบัน

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เริ่มงานบัณฑิตศึกษา โดยเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในระดับปริญญาโท ในคณะวิทยาศาสตร์ เป็นหลักสูตรแรก คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมีศึกษา ในปีการศึกษา 2522 มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย อย่างเป็นทางการในปี 2523 (11 มี.ย 2523) โดยมีบทบาทหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนส่งเสริมการจัดบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีสาขาวิชาในระดับต่าง ๆ ดังนี้ ปริญญาเอก 27 สาขาวิชา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 2 สาขาวิชา ปริญญาโท 93 สาขาวิชา และประกาศนียบัตรบัณฑิต 3 สาขาวิชา โดยมีคณะซึ่งรับผิดชอบการจัดบัณฑิตศึกษา รวมทั้งสิ้น 18 คณะ มีการจัดการเรียนการสอนใน 2 วิทยาเขต และ 3 เขตการศึกษา คือ วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี เขตการศึกษา สุราษฎร์ธานี เขตการศึกษาภูเก็ต และเขตการศึกษาตรัง

บัณฑิตวิทยาลัย ได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ สนับสนุน ส่งเสริมและชี้นำการจัดบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ภูมิภาคและประเทศชาติ

ส่วนพันธกิจที่สำคัญของบัณฑิตวิทยาลัย คือ สนับสนุน ส่งเสริม ชี้นำ และพัฒนา บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิง คุณภาพและปริมาณ และ ประสานงานการจัดบัณฑิตศึกษาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพในการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งซึ่งบอกระดับของคุณภาพได้ คือ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงได้ดำเนินการจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา (Exit Survey) เพื่อศึกษาประเด็นดังกล่าว ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อสถาบัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

2.1.1 คณะที่จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา 17 คณะ

2.1.2 หลักสูตรและแผนการศึกษา ประกอบด้วย หลักสูตรแผน ก และ แผน ข

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย ความพึงพอใจด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านปัจจัยเกื้อหนุน และด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

2.2.2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย

- ความรู้ความสามารถด้านวิชาการในสาขาที่ศึกษา รู้ลึกและรู้รอบ
- ความรู้ความสามารถในการวิจัยในสาขาที่ศึกษา
- ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ
- ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย
- ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า
- ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิดและทางวิชาการ
- ความสามารถในการบริหารจัดการประสานงานและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
- ความสามารถในการเขียนงานวิชาการและพูดเชิงวิชาการ

2.2.3 ความพึงพอใจต่อสถาบัน ประกอบด้วย การมีโอกาสตัดสินใจใหม่อีกครั้งในการเลือกศึกษาสาขาวิชาเดิม และการแนะนำให้บุคคลอื่นเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย เป็นแบบการศึกษาสำรวจ (Survey Study) ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย นักศึกษาบัณฑิตศึกษา ซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษา และกำลังดำเนินการด้านการขอเอกสารการสำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2548 ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายน 2548- มิถุนายน 2549 ใน 17 คณะ ที่จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

เครื่องมือวิจัย

แบบสำรวจก่อนสำเร็จการศึกษา (Exit Survey) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า และแบบเลือกตอบ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 สำรวจความพึงพอใจต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ หลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน ปัจจัยเกื้อหนุน และกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
2. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อสถาบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาในช่วงเวลาที่นักศึกษาส่งเอกสาร ดำเนินการต่างๆ เพื่อสำเร็จการศึกษาในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน 2548- มิถุนายน 2549 ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 390 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้ค่าสถิติดังนี้ ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) สำหรับการแปลความหมาย มาตราประมาณค่า ดังนี้

ค่าเฉลี่ยสูงกว่า	4.49	แสดงว่า	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	แสดงว่า	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	แสดงว่า	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	แสดงว่า	ระดับความพึงพอใจค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า	1.50	แสดงว่า	ระดับความพึงพอใจน้อย

2. ความพึงพอใจต่อสถาบัน ใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ตาราง 1 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกรายด้าน

คณะ	ผู้ตอบแบบสอบถาม (N)	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา										
		ด้านหลักสูตร		ด้านอาจารย์		ด้านกระบวนการเรียนการสอน		ด้านปัจจัยเกื้อหนุน		ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา		รวมทุกด้าน
		(X)	(SD)	(X)	(SD)	(X)	(SD)	(X)	(SD)	(X)	(SD)	
1. การจัดการสิ่งแวดล้อม	12	3.48	0.63	4.10	0.46	3.50	0.57	3.78*	0.78	2.89	0.59	3.55
2. ทรัพยากรธรรมชาติ	18	3.26	0.55	4.21	0.61	3.67	0.64	3.06	0.97	2.63	0.69	3.37
3. พยาบาลศาสตร์	44	3.59	0.59	4.06	0.60	3.85	0.50	3.56*	0.57	3.37	0.60	3.69
4. แพทยศาสตร์	5	4.35*	0.49	4.56**	0.43	4.35*	0.38	3.40	0.55	3.67*	0.58	4.07*
5. เกษัตริศาสตร์	14	3.57	0.51	4.17	0.41	3.68	0.32	3.19	1.01	3.14	0.45	3.55
6. วิทยาศาสตร์	46	3.55	0.56	4.26	0.68	3.71	0.70	3.51	0.64	3.12	0.64	3.63
7. วิศวกรรมศาสตร์	27	3.39	0.51	4.20	0.41	3.58	0.71	3.37	0.58	3.00	0.75	3.51
8. อุตสาหกรรมและการเกษตร	21	3.57	0.59	4.11	0.80	3.65	0.61	3.35	0.78	3.27	0.91	3.59
9. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	8	3.56	0.56	4.28	0.41	3.88	0.55	3.21	1.07	3.04	0.68	3.59
10. ศึกษาศาสตร์	167	4.10*	0.53	4.34*	0.49	4.21*	0.53	3.80*	0.75	3.80*	0.74	4.05*
11. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2	4.50**	0.35	4.80**	0.28	4.38*	0.53	4.50**	0.71	3.50*	0.71	4.34*
12. ทันตแพทยศาสตร์	2	3.89*	0.53	4.40*	0.28	3.75	0.35	3.17	0.71	3.17	0.24	3.67
13. วิทยาการจัดการ	5	3.55	0.11	4.52**	0.33	3.95	0.76	3.00	0.82	3.53*	0.61	3.71
14. วิทยาลัยอิสลามศึกษา	4	3.81*	0.39	4.40*	0.63	4.13*	0.52	3.67*	1.12	3.50*	0.58	3.90*
15. บัณฑิตวิทยาลัย	3	4.00*	0.50	4.47*	0.61	4.25*	0.66	4.11*	0.84	4.00*	1.00	4.17*
16. ศิลปศาสตร์	5	3.76	0.48	4.44*	0.55	3.75	0.53	2.87	0.51	2.47	0.51	3.44
17. อุตสาหกรรมบริการ	7	3.75	0.41	4.17	0.55	3.61	0.63	3.00	0.90	2.57	0.74	3.42
รวม	390	3.79 ³	0.61	4.26 ¹	0.55	3.94 ²	0.62	3.58	0.78	3.42	0.80	3.80

ตาราง 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามศักยภาพด้านต่าง ๆ

ศักยภาพด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ																	รวม
	แควดล้อม	ทรัพย์สิน	พยาบาล	แพทย์	เภสัช	วิทย์	วิศวะ	อุตสาหกรรม	มนุษย	ศึกษา	วทท.	ทันตะ	วจก.	วอศ.	บัณฑิต	ศิลป	อุตสาหกรรมบริการ	
1. ความรู้ความสามารถด้านวิชาการในสาขาที่ศึกษา รู้ลึกและรู้รอบ	3.67	3.44	3.89	4.20*	3.57	3.70	3.78	3.57	3.88	3.91	4.00*	4.00*	3.80	4.00*	4.33*	4.20*	3.57	3.82
2. ความรู้ความสามารถในการวิจัยในสาขาที่ศึกษา	3.83	3.50	3.95	4.20*	3.71	3.83	3.96*	3.76	3.63	3.86	4.00*	3.00	3.80	3.75	4.33*	4.00*	3.71	3.84
3. ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.75	3.83	4.14*	4.20*	3.86	3.98	3.85	4.00	3.63	4.10*	4.00	4.50**	4.00	4.25*	4.67**	4.80**	4.43*	4.05
4. ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ	3.83	3.67	4.07	4.20*	4.00	3.83	3.67	3.67	3.88	4.18	4.50**	4.50**	4.20	4.25*	4.33*	4.60*	4.29*	4.03
5. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ	3.92	3.67	4.05*	4.20*	3.93	3.87	3.81	3.76	3.88	3.95	4.50**	3.50	4.20	4.00	4.33**	3.80	3.86	3.92

ตาราง 2 (ต่อ) ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามศักยภาพด้านต่าง ๆ

ศักยภาพด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ																	รวม
	แวดล้อม	ทรัพย์สิน	พยาบาล	แพทย์	เภสัช	วิทย์	วิศวะ	อุตสาหกรรม	เกษตร	มนุษย	ศึกษา	วทท.	ทันตะ	วจก.	วอศ.	บัณฑิต	ศิลป	
6. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย	3.83	3.61	3.95	4.60**	3.93*	4.11	4.00	3.86	3.38	3.90*	4.50	4.00*	3.80	3.75	4.67**	4.40*	3.86	3.93
7. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า	3.58	3.17	3.55	4.20*	3.71*	3.52	3.30	3.62	2.75	3.17	4.00*	3.50	4.20*	3.25	4.67**	4.80	4.43*	3.40
8. ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิดและทางวิชาการ	3.42	3.17	3.89*	4.40*	3.64	3.50	3.63	3.62	3.50	3.81*	4.00*	3.50	3.80	3.75	4.33*	3.80	3.43	3.71
9. ความสามารถในการบริหารจัดการประสานงานและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	3.42	3.28	3.84	4.00*	3.71	3.57	3.70	3.62	3.38	3.87	4.00*	4.00*	3.80	4.00*	4.00*	3.80	3.57	3.75
10. ความสามารถในการเขียนงานวิชาการและพูดเชิงวิชาการ	3.67	3.28	3.82*	4.00*	3.57	3.46	3.74	3.52	3.63	3.62	4.50	3.00	3.80*	4.00*	4.00*	3.80*	3.29	3.62
รวม	3.69	3.46	3.91	4.22	3.76	3.74	3.74	3.70	3.55	3.84	4.20	3.75	3.94	3.90	4.37	4.20	3.84	3.81

* 5 ลำดับแรกของนักศึกษาแต่ละคณะพึงพอใจ

** นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุด

ตาราง 3 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมและจำแนกรายด้านของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา หลักสูตรแผน ข

คณะศึกษาศาสตร์/สาขาวิชา	ผู้ตอบ แบบสอบถาม (N)	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษา					รวมทุกด้าน	ระดับความพึงพอใจ
		ด้านหลักสูตร	ด้านอาจารย์	ด้านกระบวนการเรียนการสอน	ด้านปัจจัย เกื้อหนุน	ด้านกิจกรรม พัฒนานักศึกษา		
1. จิตวิทยาการศึกษา	16	3.72	4.28	3.92	3.44	3.25	3.72	มาก
2. การบริหารการศึกษา	69	4.28	4.45	4.27	3.99	3.99	4.20	มาก
3. ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน	54	4.09	4.21	4.28	3.64	3.85	4.01	มาก
รวม	139	4.14	4.33	4.23	3.79	3.85	4.07	มาก

ตาราง 4 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สาขาวิชา / ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษา

จำแนกตามศักยภาพด้านต่างๆ	สาขาวิชา / ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษา			
	จิตวิทยา การศึกษา	การบริหาร การศึกษา	ศึกษาศาสตร์เพื่อ พัฒนาชุมชน	รวม
	(N=16)	(N=69)	(N=54)	(N=139)
1. ความรู้ความสามารถด้านวิชาการในสาขาที่ศึกษา รู้ลึกและรู้รอบ	3.87	3.91	3.83	3.88
2. ความรู้ความสามารถในการวิจัยในสาขาที่ศึกษา	3.56	3.88	3.76	3.80
3. ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.94	4.12	4.04	4.06
4. ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ	4.13	4.22	4.15	4.18
5. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ	3.75	3.97	3.91	3.92
6. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำงานวิจัย	3.50	3.91	3.83	3.83
7. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า	3.00	3.35	3.02	3.18
8. ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิด และทางวิชาการ	3.63	4.00	3.67	3.83
9. ความสามารถในการบริหารจัดการประสานงานและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	3.69	4.04	3.74	3.88
10. ความสามารถในการเขียนงานวิชาการและการพูดเชิงวิชาการ	3.38	3.78	3.52	3.63
รวม	3.64	3.92	3.75	3.82

ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 390 คน จาก 17 คณะ ประกอบด้วย หลักสูตรปริญญาเอก 10 สาขาวิชา จำนวน 21 คน หลักสูตรปริญญาโทแผน ก 58 สาขาวิชา จำนวน 230 คน และนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท แผน ข 3 สาขาวิชา จำนวน 139 คน

ความพึงพอใจต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นำเสนอตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาพรวม

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาในภาพรวมทั้ง 5 ด้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80)

จำแนกตามคณะที่จัดการเรียนการสอน พบว่า

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 14 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51-4.34)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37-3.44)

2. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารายด้าน ประกอบด้วย 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจำแนกรายด้านประกอบด้วย 5 ด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย 4.26) ด้านกระบวนการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.94) ด้านหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 3.79) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (ค่าเฉลี่ย 3.58) และด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.42) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านอาจารย์

นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.26) คณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มี 3 คณะ ส่วนอีก 14 คณะ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน นักศึกษาโดยรวมจาก 17 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94)

2.3 ด้านหลักสูตร

นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) ขณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 1 คณะ ขณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 13 คณะ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26-3.48)

2.4 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.58) ขณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 1 คณะ ขณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 6 คณะ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 10 คณะ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.87-3.40)

2.5 ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จาก 6 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จาก 10 คณะ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.57-3.37) และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.47)

3. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาพรวม

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81)

จำแนกตามคณะที่จัดการเรียนการสอน พบว่า

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จาก 16 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55-4.37)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46)

4. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามศักยภาพ ประกอบด้วย 10 ศักยภาพ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามศักยภาพด้านต่างๆ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก 9 ศักยภาพ และระดับปานกลาง 1 ศักยภาพ

3 ศักยภาพแรกที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพึงพอใจในระดับมากตามลำดับ คือ ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.05) ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.03) และความสามารถในการ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย (ค่าเฉลี่ย 3.93)

พิจารณาความพึงพอใจและศักยภาพ สรุปได้ดังนี้

4.1 ความรู้ความสามารถด้านวิชาการในสาขาที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมัธยมศึกษา

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 16 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.2 ความรู้ความสามารถในการวิจัยในสาขาที่ศึกษา

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 16 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.3 ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และนักศึกษามัธยมศึกษาจาก 14 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก

4.4 ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และนักศึกษามัธยมศึกษาจาก 14 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก

4.5 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และนักศึกษามัธยมศึกษาจาก 16 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก

4.6 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 13 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.7 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษามัธยมศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 2 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด นักศึกษามัธยมศึกษาจาก 11 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 4 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.8 ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิด และทางวิชาการ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 14 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.9 ความสามารถในการบริหารจัดการ ประสานงานและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 14 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

4.10 ความสามารถในการเขียนงานวิชาการ และพูดเชิงวิชาการ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62) นักศึกษา

บัณฑิตศึกษาจาก 1 คณะ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก 13 คณะ มีความพึงพอใจในระดับมาก และจาก 3 คณะ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

5. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตร แผน ข

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรแผน ข โดยรวมมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07)

จำแนกรายด้านพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีความพึงพอใจในระดับมากต่อกระบวนการจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย 4.33) ด้านกระบวนการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.23) ด้านหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 4.14) ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.85) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (ค่าเฉลี่ย 3.79) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรแผน ข โดยรวมมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามศักยภาพด้านต่างๆ 10 ศักยภาพ พบว่ามีความพึงพอใจระดับมาก 9 ศักยภาพ และระดับปานกลาง 1 ศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ได้รับข้อมูลจากนักศึกษา ซึ่งกำลังจะสำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2548 จำนวน 390 คน สามารถสะท้อนภาพของคุณภาพบัณฑิตศึกษาในแต่ละคณะที่จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาได้ระดับหนึ่ง บัณฑิตวิทยาลัย คณะ ภาควิชา และหลักสูตร สามารถนำข้อมูลนี้ไปพิจารณาเพื่อพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ดังผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยนี้พบว่า ในการจัดบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีคุณภาพระดับหนึ่ง ซึ่งประเมินจากความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการจัดการศึกษา และการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังรายละเอียดดังนี้

1.1 การจัดบัณฑิตศึกษาโดยรวม นักศึกษามีความ **พึงพอใจระดับมาก** ตามลำดับต่อ **กระบวนการจัดการศึกษา 4 ด้าน** คือ ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านปัจจัยเกื้อหนุน และมีความ **พึงพอใจระดับปานกลาง** ใน **1 ด้าน** คือด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2547พบว่า การจัดบัณฑิตศึกษาโดยรวมนักศึกษามีความ **พึงพอใจระดับมาก** ตามลำดับต่อ **กระบวนการจัดการศึกษา 3 ด้าน** คือด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และมีความ **พึงพอใจระดับปานกลาง** ใน **2 ด้าน** คือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน และด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

1.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อ **การพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งเป็นผลจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวมในระดับมาก**

เมื่อจำแนกศักยภาพรายด้านแล้ว พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อการพัฒนา **ศักยภาพตนเอง 9 ศักยภาพ** ตามลำดับดังนี้

1.2.1 ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2.2 ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในสาขาที่ศึกษาสู่การพัฒนางานในอาชีพ

1.2.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย

1.2.4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

1.2.5 ความรู้ความสามารถในการวิจัยในสาขาที่ศึกษา

1.2.6 ความรู้ความสามารถด้านวิชาการในสาขาที่ศึกษารู้ลึกและรู้รอบ

1.2.7 ความสามารถในการบริหารจัดการ ประสานงานและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

1.2.8 ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิด และทางวิชาการ

1.2.9 ความสามารถในการเขียนงานวิชาการ และพูดเชิงวิชาการ

1.3 พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจระดับปานกลาง ต่อ **ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้า**

2. ข้อเสนอแนะของนักศึกษาจากการวิจัยในบางประเด็นที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.1 ควรจัดกิจกรรมเสริมให้ความรู้ด้านการวิจัย การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เทคนิคการเขียนวิทยานิพนธ์ การเขียนบทความทางวิชาการ

- 2.2 ควรกำหนดรูปแบบของวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจนในแต่ละสาขา หรือในระดับคณะ เพื่อให้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน และควรมีคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ
- 2.3 ควรปรับปรุงแบบฟอร์มต่าง ๆ ในการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในหน่วยงาน บัณฑิตศึกษาระดับคณะและบัณฑิตวิทยาลัยให้สอดคล้องกัน ง่ายต่อการปฏิบัติ
- 2.4 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความเป็นผู้นำ และพัฒนาด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา การฝึกอบรมด้านภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.5 ต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยขยายโอกาสในระดับปริญญาเอก สาขาวิชา อิสลามศึกษา เอกประวัติศาสตร์อิสลาม
- 2.6 ควรมีการนำนักศึกษาศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับสาขาวิชา ตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์และพัฒนางานของตนเองให้มากขึ้น
- 2.7 ควรเตรียมความพร้อมของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเป็นอาจารย์ที่สามารถอยู่ประจำที่มหาวิทยาลัยเพื่อที่จะให้คำปรึกษากับนักศึกษาได้อย่างเต็มที่และจะส่งเสริมให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น
- 2.8 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการสมัครงานแก่บัณฑิตที่จบใหม่
- 2.9 ควรมีการขยายการเปิดและขยายหลักสูตรระดับปริญญาเอกที่เขตการศึกษาอื่นเช่น สุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของนักศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบบัณฑิตศึกษา คือ บัณฑิตวิทยาลัย คณะ ภาควิชา หลักสูตรรวมทั้งมหาวิทยาลัย ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดการด้านปัจจัยเกื้อหนุน และให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่อง การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา และที่สำคัญอย่างยิ่ง ภาควิชา หรือหลักสูตร หรืออาจารย์ที่ปรึกษา ควรดูแล กระตุ้น ส่งเสริม กำกับให้นักศึกษาให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยหรือคณะหน่วยงานจัดให้ สำหรับในระดับคณะควรมีการจัดสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้ด้านกระบวนการวิจัย ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ และควรจัดกิจกรรมทางวิชาการให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเขียนงานวิชาการและการพูดเชิงวิชาการ
2. หลักสูตรควรพิจารณาหากลวิธีพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา เนื่องจากมีความสำคัญมากทั้งในการศึกษาค้นคว้าในปัจจุบันและในอนาคตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสังคมยุคสารสนเทศ โดยพิจารณาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา และเพื่อการพัฒนาตนเองในงานอาชีพ

3. หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการเลือกจัดกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา หรือที่สอดคล้องกับระเบียบหรือเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาที่ต้องมีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสาร หรือต้องมีการนำเสนอผลงานในที่ประชุมทางวิชาการ เช่น จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการนำเสนอผลงานการวิจัยในที่ประชุมทางวิชาการ การเขียนบทความวิจัยเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร